

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

První Přemyslovci

Číslo projektu	CZ.1.07/1.5.00/34.0950
Kódování materiálu	VY_32_INOVACE_dej1_dva04
Označení materiálu	dva04_první_premyslovci_vyklad
Název školy	Gymnázium Kladno
Autor	Mgr. Adéla Vaníková
Anotace	Historický text, který obsahuje jeden z prvních českých zákoníků; práce s textem, doplňující otázky k textu
Předmět	Dějepis
Tematická oblast	Středověk
Téma	První Přemyslovci
Očekávané výstupy	Studenti z historického textu vyčtou základní pravidla chování pro poddané knížete Břetislava, porozumí dobovým výrazům, pochopí provázanost světské a církevní moci a text částečně interpretují
Klíčová slova	Břetislav I., Břetislavova dekreta, křesťanství, český stát
Druh učebního materiálu	pracovní list
Ročník	2
Cílová skupina	vyšší stupeň osmiletého gymnázia, čtyřleté gymnázium
Ověřeno	19. 10. 2012, 2. B
Pokud není uvedeno jinak, uvedený materiál je z vlastních zdrojů autora	

Metodický pokyn – odpovědi na otázky k textu:

Otázky k textu:

1. Napište slovy jednoduchá pravidla chování, která kníže Břetislav určuje pro své poddané

monogamie, církevní sňatky, pravidla „rozvodu“, rodinné právo, obchodní a trestní právo

2. Kterých oblastí života se tato nařízení týkají?

Soukromého života, rodiny, obchodu

3. Najděte pomocí internetu **zvýrazněné** pojmy a napište jejich vysvětlení

Smilství – pohlavní styk

Krčmář - hospodský

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Biřic – dráb (novodobě policista)

Potah – tažné zvíře, spřežení

Arcijáhen – úřad duchovního, významná osoba diecéze (biskupství)

4. Pokuste se interpretovat podtržené věty

aby se hlízami jedné ovečky nenakazil celý ovčinec Kristův – aby se do knížectví nezatáhl mor

bloudili jako Kain kolem po světě – biblické připodobnění – Kain měl 7let bloudit se znamením na čele, aby každý věděl, jak těžký zločin spáchal – synonymum ponížení a pokání

5. S jakou institucí / mocí je úzce propojena moc knížecí?

S institucí církevní – s biskupstvím

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Břetislavova dekreta (1039)

[...] Tu kníže, pozdvihnuv ruku nad svatým hrobem, takto počal mluvit ke shromáždění lidu: "Bratří, pozdvihněte společně své pravice k Hospodinu a mějte pozor na mé řeči; chci, abyste je přísahou na svou víru potvrdili. Tedy toto ať jest hlavní mé a první přikázání, aby vaše manželství, jež jste doposud měli jako s lehkými ženami a nepořádná po způsobu hloupých hovad, od té chvíle byla podle církevních ustanovení zákonná, soukromá a nerozlučná, a to tak, aby muž žil maje dosti na jedné ženě a žena majíc dosti na jednom muži. Jestliže by však manželka svým mužem nebo muž manželkou opovrhla a svár mezi nimi vzplanul do roztržky, přeji si, aby ten rušitel manželství, který by se nechtěl vrátiti k předešlému svazku právě uzavřenému, nebyl uváděn podle řádu naší země do otroctví, nýbrž spíše, jak neoblomně káže naše nezměnitelné rozhodnutí, budiž odveden, ať je to jakákoliv osoba, do Uher a nesmí se žádnými penězi vykoupiti nebo do naší země vrátiti, aby se hlízami jedné ovečky nenakazil celý ovčinec Kristův." [...]

Potom kníže doložil: "Když by však žena prohlásila, že jí muž nesplácí stejnou láskou, nýbrž ji nemilosrdně bije a trýzní, bude rozhodnuto mezi nimi božím soudem, a kdo bude nalezen vinným, ať trpí trestem vinného. Rovněž i stran těch, kdo jsou nařčeni z vraždy: arcikněz ať oznámí jejich jména správci svého hradu a správce ať je povolá na soud, a budou-li se vzpírat, uvrhne je do vězení, až buď učiní vhodné pokání, anebo, budou-li zapírat, buďtež zkoušeni žhavým železem nebo očistnou vodou, zdali je na nich vina. Avšak vrahy bratrů, otců nebo kněží a osoby z podobných hrdelních zločinů obviněné ať arcikněz označí hradskému správci nebo knížeti, a ten je spoutané na rukou a v pase ze země vyhostí, aby, tuláky a uprchlíky jsouce, bloudili jako Kain kolem po světě." [...]

Opět dí kníže: "Ten, kdo by krčmu, jež jest kořenem všeho zlého, odkud pocházejí krádeže, vraždy, **smilství** a ostatní nepravosti, zřídil, i ten, kdo by zřízenou koupil-," biskup Šebíř dodal: "budiž klet!" A kníže: "Který **krčmář** by byl postižen jako rušitel tohoto ustanovení, buď uprostřed tržiště ke kůlu přivázán, mrskán tak, až **biřic** umdlí, a na hlavě oholen; jmění mu však nebudiž zabaveno, nýbrž toliko pití na zem vylito, aby se nikdo prokletým douškem neposkvrnil. Pijáci však, budou-li přistiženi, nevyjdou z vězení dříve, dokud každý do důchodu knížecího nesloží tři sta peněz." [...]

K tomu kníže dodal: "Zakazujeme, aby se vůbec nekonaly v neděli trhy, které v našich krajích lidé proto tak hojně navštěvují, aby v ostatní dni měli kdy na své práce. Bude-li však kdo v neděli anebo ve dni, které jest veřejně nařizeno slaviti, u kostela nalezen při nějakém robotném díle, arcikněz ať mu vezme dílo samé i **potah**, který se při díle nalezne, a on ať zaplatí tři sta peněz do důchodu knížecího.

Rovněž i ti smělcí, kteří pochovávají své mrtvé v polích nebo v lesích, ať zaplatí **arcijáhn** vola a tři sta peněz do důchodu knížecího; mrtvého však ať pochovají znova na hřbitově věřících. [...]

Kosmova kronika česká (vyd. Z. Fiala, M. Bláhová, přel. K. Hrdina, M. Bláhová), Praha 1975, 2. vyd., s. 80-82.

evropský
sociální
fond v ČR

EVROPSKÁ UNIE

MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY

OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Otázky k textu:

1. Napište slovy jednoduchá pravidla chování, která kníže Břetislav určuje pro své poddané
2. Kterých oblastí života se tato nařízení týkají?
3. Najděte pomocí internetu **zvýrazněné** pojmy a napište jejich vysvětlení
4. Pokuste se interpretovat podtržené věty
5. S jakou institucí / mocí je úzce propojena moc knížecí?